

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN,
ĐHQGHN**

**BỘ MÔN NHẬP MÔN CÔNG NGHỆ SỐ VÀ ỨNG
DỤNG TRÍ TUỆ NHÂN TẠO**

BÁO CÁO

**Phát triển kỹ năng sử dụng AI có trách
nhiệm và đạo đức trong học tập và nghiên
cứu**

Họ tên : Nguyễn Kim Hiếu

Lớp : HUS A1

Chú thích : + Tôi đã sử dụng Gemini để lên ý tưởng cho bài tập , sau đó tôi đã tự mình nghiên cứu và phát triển lập luận cho bài của mình .

I. Phân tích Chính sách của trường Đại học đang học :

6.4. Đạo đức, trách nhiệm và pháp luật khi sử dụng AI và nội dung số

Trí tuệ Nhân tạo, đặc biệt là AI tạo sinh, đang mở ra những khả năng phi thường nhưng cũng đặt ra những câu hỏi hóc búa về đạo đức và trách nhiệm. Mục này sẽ giúp bạn định vị vai trò của AI như một công cụ hỗ trợ mạnh mẽ và sử dụng nó một cách có trách nhiệm.

107

6.4.1. AI tạo sinh và những thách thức với Liêm chính học thuật

AI tạo sinh (Generative AI) là một lĩnh vực của AI, nơi các mô hình máy học được huấn luyện để tạo ra nội dung mới hoàn toàn, chẳng hạn như văn bản (ChatGPT, Gemini), hình ảnh (Midjourney, DALL-E), và mã lập trình, thay vì chỉ phân tích hay phân loại dữ liệu có sẵn. Sự phát triển này mang lại những thách thức mới cho liêm chính học thuật:

Đạo văn do AI hỗ trợ (AI-assisted Plagiarism): Đây không phải là sao chép trực tiếp, mà là việc lạm dụng AI để diễn giải lại (paraphrase) các đoạn văn bản hoặc tạo ra nội dung mới dựa trên các nguồn có sẵn mà người dùng không thực sự hiểu hoặc không có đóng góp tư duy đáng kể. Điều này làm mờ ranh giới giữa việc sử dụng công cụ hỗ trợ và hành vi gian lận.

"Ảo giác" của AI (AI Hallucinations): Một trong những rủi ro lớn nhất khi sử dụng AI tạo sinh là chúng có thể "tự tin" bịa đặt thông tin. AI có thể tạo ra các sự kiện, số liệu, và thậm chí là các trích dẫn đến những bài báo khoa học không hề tồn tại. Những thông tin này trông có vẻ rất hợp lý và thuyết phục, nhưng lại hoàn toàn sai sự thật. Việc sử dụng thông tin này mà không kiểm chứng có thể dẫn đến những sai sót nghiêm trọng trong bài làm.

Thiên kiến trong AI (AI Bias): Các mô hình AI học hỏi từ một lượng dữ liệu khổng lồ trên Internet. Nếu dữ liệu huấn luyện này chứa đựng những định kiến, thiên vị về giới tính, chủng tộc, hay văn hóa, AI sẽ học và tái tạo lại những thiên kiến đó trong kết quả của nó. Điều này có thể dẫn đến những câu trả lời phiến diện, không công bằng hoặc thiếu nhạy cảm về văn hóa.

6.4.2. Khung đạo đức và Hướng dẫn sử dụng AI có trách nhiệm

Để khai thác lợi ích của AI mà không vi phạm các nguyên tắc đạo đức, các tổ chức giáo dục và nghiên cứu hàng đầu thế giới như UNESCO và nhiều trường đại học đã đưa ra các khung hướng dẫn. Tựu trung lại, việc sử dụng AI có trách nhiệm trong học tập cần tuân thủ các nguyên tắc cốt lõi sau:

1. Minh bạch (Transparency): Luôn công khai và rõ ràng về việc bạn đã sử dụng công cụ AI nào và sử dụng chúng vào mục đích gì trong bài làm của mình. Đừng bao giờ che giấu việc sử dụng AI.
2. Trách nhiệm (Accountability): Bạn, chứ không phải AI, là người chịu trách nhiệm cuối cùng cho tất cả nội dung trong bài làm của mình. Điều này có nghĩa là bạn phải kiểm tra tính chính xác, logic và sự phù hợp của mọi thông tin do AI tạo ra.
3. Sự trung thực và Nguyên bản (Honesty and Originality): AI nên được dùng như một công cụ để hỗ trợ tư duy, không phải để thay thế nó. Hãy sử dụng AI để động não (brainstorm), tìm kiếm ý tưởng ban đầu, tóm tắt các tài liệu phức tạp, hoặc kiểm tra ngữ pháp. Không sử dụng AI để viết toàn bộ bài luận, tạo ra các lập luận cốt lõi, hay phân tích dữ liệu thay cho bạn.
4. Giám sát của con người (Human Oversight): Luôn duy trì tư duy phản biện. Hãy xem xét, đánh giá, và chỉnh sửa kỹ lưỡng mọi kết quả từ AI. Đừng bao giờ sao chép và dán một cách mù quáng.

108

-
5. Bảo vệ dữ liệu (Data Privacy): Cân trọng với những thông tin bạn nhập vào các công cụ AI. Tránh đưa các thông tin cá nhân, dữ liệu nhạy cảm, hoặc các tài liệu chưa được công bố vào các chatbot công khai, vì chúng có thể được sử dụng để huấn luyện mô hình trong tương lai.
-

Ví dụ về cách sử dụng AI có trách nhiệm:

Được phép: "Tôi đã sử dụng ChatGPT để tạo ra một danh sách các ý tưởng ban đầu cho bài luận về tác động của biến đổi khí hậu ở Đồng bằng sông Cửu Long. Sau đó, tôi đã tự mình nghiên cứu và phát triển các lập luận dựa trên các nguồn học thuật đáng tin cậy."

Không được phép: Nộp một bài luận được viết gần như hoàn toàn bởi ChatGPT, chỉ với một vài chỉnh sửa nhỏ về câu từ.

(Nguồn : Theo viện đào tạo số và khảo thí - Đại học Quốc Gia Hà Nội)

Nguyên tắc sử dụng AI :

+ Minh Bạch :Luôn công khai và rõ ràng về việc bạn đã sử dụng công cụ AI nào và sử dụng chúng vào mục đích gì trong bài làm của mình.

+Trách nhiệm : Bạn, chứ không phải AI, là người chịu trách nhiệm cuối cùng về tính chính xác, logic và phù hợp của mọi nội dung bạn tạo ra , nên phải luôn luôn kiểm tra vì AI có thể sai

+ Sự trung thực và Nguyên bản Sử dụng AI như một công cụ hỗ trợ tư duy, tìm ý tưởng ban đầu, tóm tắt, hoặc phân tích dữ liệu. Không được để AI viết toàn bộ bài luận hoặc thay thế hoàn toàn công việc của bạn.

+Giám sát của con người : Luôn duy trì tư duy phản biện. Hãy tự mình xem xét, đánh giá và chỉnh sửa kết quả của AI. Tránh sao chép và dán một cách mù quáng.

+ Bảo vệ dữ liệu : Cân trọng khi nhập thông tin cá nhân, dữ liệu nhạy cảm hoặc chưa công bố vào các chatbot công khai.

Thách thức khi sử dụng AI :

+ Đạo văn do AI hỗ trợ : Lạm dụng AI để diễn giải lại văn bản hoặc tạo ra nội dung mới mà người dùng không thực sự hiểu hoặc không có đóng góp tư duy đáng kể. Điều này coi như AI làm hết việc cho mình, AI chỉ là công cụ hỗ trợ.

Ảo giác của AI : AI có thể tự tin bịa đặt thông tin, sự kiện, số liệu hoặc trích dẫn không tồn tại. Việc sử dụng thông tin này mà không kiểm chứng sẽ dẫn đến sai sót nghiêm trọng. Vì vậy hãy luôn luôn xác minh thông tin do AI tạo ra.

+ Thiên kiến trong AI : Các mô hình AI có thể học và tái tạo lại những định kiến, thiên vị về giới tính, chủng tộc, hay văn hóa có sẵn trong dữ liệu huấn luyện, dẫn đến câu trả lời thiếu nhạy cảm.

- Trường Đại học Bách Khoa :

<https://hust.edu.vn/en/news/news/hust-s-message-on-higher-education-in-the-era-of-artificial-intelligence-654080.html>

(Nguồn Internet)

Bảng so sánh giữa Đại Học Quốc Gia và Đại Học Bách Khoa :

Khía cạnh	Đại Học Quốc Gia Hà Nội	Đại Học Bách Khoa
Bản chất	Tập trung vào Liêm chính Học thuật và Đạo đức cá nhân của người học/người dùng.	Tập trung vào Chiến lược Thể chế của trường đại học trong kỷ nguyên AI.
Quan điểm cốt lõi	AI là Công cụ hỗ trợ cho tư duy, không phải là sự thay thế.	AI là Người bạn đồng hành mà giáo dục đại học cần cùng phát triển trong 10-15 năm tới.
Trách nhiệm	Trách nhiệm giải trình đặt lên người dùng: Bạn là người chịu trách nhiệm cuối cùng về nội dung do AI tạo ra.	Trách nhiệm đạo đức đặt lên công nghệ: Mục tiêu giáo dục phải luôn hướng tới giá trị đạo đức và nhân văn. Công nghệ AI phải phục vụ con người và tuân thủ nguyên tắc

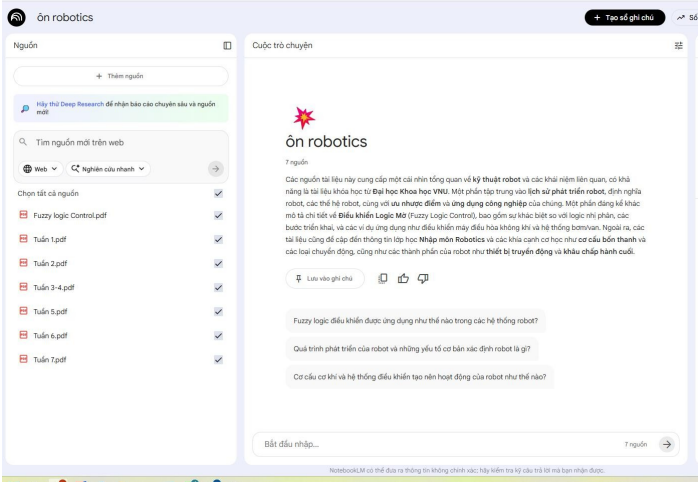
Khía cạnh	Đại Học Quốc Gia Hà Nội	Đại Học Bách Khoa
Trọng tâm về Nội dung/Bài làm	Yêu cầu Minh bạch về việc sử dụng AI công khai công cụ và mục đích	Yêu cầu Đổi mới chương trình để tích hợp năng lực số và AI vào mọi ngành học, không chỉ kỹ thuật.
Thao tác chính	Giám sát của con người Duy trì tư duy phản biện, kiểm tra và chỉnh sửa kết quả AI, không sao chép mù quáng.	Tăng cường Chất lượng Nghiên cứu Thúc đẩy nghiên cứu ứng dụng AI
Thách thức/Rủi ro	Đề cập trực tiếp các rủi ro: Đạo văn do AI, "Ảo giác", Thiên kiến	Đề cập đến Giải pháp đào tạo để người học thích ứng: Phát triển chương trình tài năng AI, mở rộng chương trình thực tiễn, đào tạo theo nhu cầu thị trường.

Theo Bản Thân :

Nhận định cốt lõi của tôi là AI là công cụ hỗ trợ con người, không phải công cụ thay thế. Thành công trong kỷ nguyên AI phụ thuộc vào trách nhiệm cá nhân và khả năng kiểm soát đầu ra của công nghệ. Việc sử dụng AI có đạo đức không làm suy giảm kỹ năng, mà ngược lại, giúp phát triển kỹ năng hợp tác với công nghệ – yếu tố then chốt cho sự nghiệp tương lai, miễn là con người luôn giữ vai trò là chủ thể chịu trách nhiệm cuối cùng .

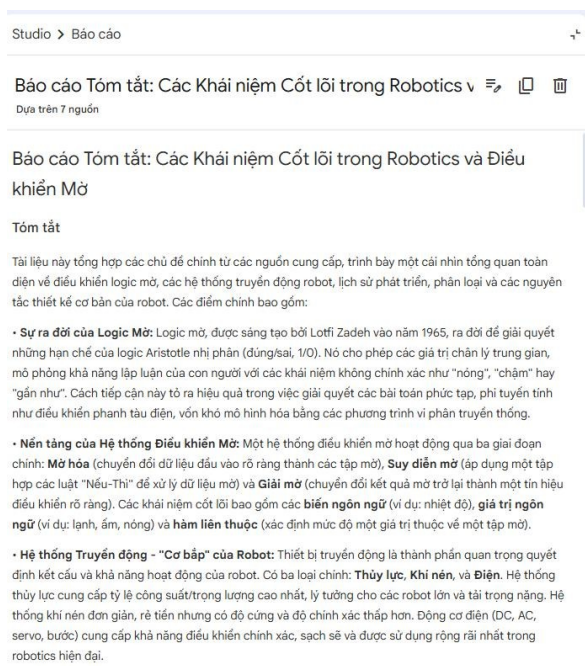
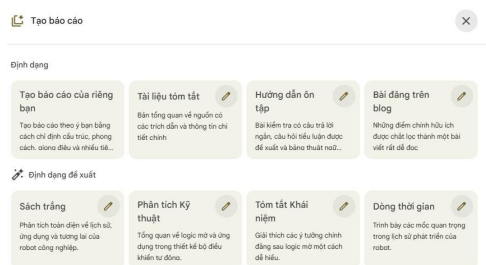
II. Thực hiện Nhiệm vụ Học tập với AI :

- Công cụ sử dụng : Notebooklm
- Dùng để tóm tắt tài liệu , tạo flashcard phục vụ cho học thuộc , tạo câu hỏi ôn tập

- Khi tóm tắt thông tin có thể dùng Báo cáo hoặc tổng quan bằng âm thanh , AI sẽ tóm tắt cho bạn rất dễ hiểu

Đánh giá của bản thân :

- + Notebooklm là một công cụ phục vụ ôn tập rất hiệu quả cho sinh viên đối với ai biết tận dụng
- + Phân tóm tắt rất đầy đủ nhưng người đọc nên đọc kĩ phòng trường hợp AI có thể sai
- + Chú ý phần quiz có thể AI bịa thông tin (khả năng thấp thôi)

Trích dẫn việc sử dụng AI một cách minh bạch :

Minh bạch : Bắt buộc phải công khai và rõ ràng về những phần nào của công việc được hỗ trợ bởi AI, không được coi đó là sản phẩm hoàn toàn của cá nhân.

Chịu trách nhiệm: Dù AI có tạo ra nội dung gì, bạn là người chịu trách nhiệm cuối cùng về tính chính xác và tính đạo đức của thông tin.

Sự trung thực và Nguyên bản Sử dụng AI : một công cụ hỗ trợ tư duy, tìm ý tưởng ban đầu , tóm tắt, hoặc phân tích dữ liệu. Không được để AI viết toàn bộ bài luận hoặc thay thế hoàn toàn công việc của bạn.

Giám sát của con người : Luôn duy trì tư duy phản biện. Hãy tự mình xem xét, đánh giá và chỉnh sửa kết quả của AI. Tránh sao chép và dán một cách mù quáng.

III . Phân tích Vấn đề Đạo đức :

1. Ranh giới giữa Hỗ trợ Hợp lý và Gian lận Học thuật

Hỗ trợ Hợp lý :

- + Sử dụng AI để tổng hợp thông tin từ nguồn đã cung cấp.
- + Sử dụng AI để kiểm tra ngữ pháp, lỗi chính tả, hoặc dịch thuật.
- + Sử dụng AI để tạo dàn ý, gợi ý cấu trúc hoặc làm rõ một khái niệm

Gian lận Học thuật

- + Nộp toàn bộ hoặc phần lớn nội dung do AI tạo ra mà không có sự chỉnh sửa, bổ sung kiến thức chuyên ngành, và không trích dẫn.
- + Sử dụng AI để viết toàn bộ bài luận, báo cáo hoặc câu trả lời trong các bài kiểm tra được thiết kế để đánh giá năng lực cá nhân.
- + Đánh lừa người đọc hoặc giảng viên rằng sản phẩm là công sức hoàn toàn của cá nhân.

2. Vấn đề về Quyền sở hữu Trí tuệ và Trích dẫn :

Quyền sở hữu Trí tuệ :

+ Nội dung được tạo ra bởi AI thường dựa trên lượng lớn dữ liệu được thu thập từ internet, nhiều dữ liệu trong số đó có bản quyền. Việc tạo ra sản phẩm dựa trên dữ liệu bản quyền này có thể gây ra tranh chấp về sở hữu.

+ Thông thường, các nhà cung cấp AI cho phép người dùng sở hữu đầu ra của mình nhưng điều này không miễn trừ trách nhiệm của người dùng nếu nội dung đó vi phạm bản quyền gốc.

Trích dẫn :

+ AI không được xem là tác giả vì không có ý định sáng tạo hay tính pháp lý. Do đó, cần trích dẫn AI như một công cụ hoặc một mô hình ngôn ngữ lớn

+ Việc trích dẫn phải minh bạch , ghi rõ mô hình AI đã sử dụng và phần nào của bài làm được AI hỗ trợ.

3. Tác động đến Quá trình Học tập và Phát triển Kỹ năng :

Tác động Tiêu cực :

+ **Giảm sút kỹ năng nền tảng:** Nếu lạm dụng AI để viết hoặc tổng hợp, sinh viên có thể không rèn luyện được kỹ năng viết học thuật, kỹ năng tìm kiếm và phân tích nguồn tin đáng tin cậy.

+ **Giảm tư duy phản biện:** Khi AI cung cấp câu trả lời ngay lập tức, sinh viên có xu hướng chấp nhận mà không cần phân tích hoặc kiểm chứng sâu hơn.

+ **Phụ thuộc vào công nghệ:** Mất khả năng tự thực hiện nhiệm vụ khi không có sự hỗ trợ của AI.

Tác động Tích cực :

+ **Tăng hiệu suất và năng suất:** AI giúp xử lý các tác vụ lặp đi lặp lại để sinh viên tập trung vào tư duy cấp cao hơn.

+ **Cải thiện chất lượng:** AI cung cấp phản hồi nhanh chóng về ngữ pháp, văn phong, giúp sinh viên nâng cao chất lượng sản phẩm học thuật.

+ **Phát triển kỹ năng thế kỷ 21:** Rèn luyện kỹ năng "Hợp tác với AI" và kỹ năng "Prompting" – những kỹ năng quan trọng trong tương lai

IV . Bộ quy tắc cá nhân về sử dụng AI :

+ Khi sử dụng AI cần xem xét kỹ vì AI có thể sai

+ Minh bạch khi sử dụng AI

+ AI chỉ là công cụ hỗ trợ , không phụ thuộc hoàn toàn vào AI

+ Trích dẫn đầy đủ

+ Luôn tôn trọng bản quyền

+ Phát triển kỹ năng hợp tác với AI